
RAPPORT

Konsekvensutredning for reguleringsplan ved flyplassen i Hattfjelldal og arealbehov for virkeslager for Arbor AS.

OPPDRAUGSGIVER

Hattfjelldal kommune

EMNE

Konsekvensutredning

DATO / REVISJON: 25. januar 2018 / 01

DOKUMENTKODE: 418958-PLAN-RAP-001

RAPPORT

OPPDAG	Konsekvensutredning for reguleringsplan ved flyplassen i Hattfjelldal og arealbehov for virkeslager ved Arbor.	DOKUMENTKODE	418958-PLAN-RAP-001
EMNE	Konsekvensutredning	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAAGSGIVER	Hattfjelldal kommune	OPPDRAAGSLEDER	Bård Øyvind Solberg
KONTAKTPERSON	Ragnhild Haugen	UTARBEIDET AV	Bård Øyvind Solberg
		ANSVARLIG ENHET	3032 Midt Arealplan og landskap

Hattfjelldal kommune har jobbet med områdereguleringsplan for Hattfjelldal sør siden 2012. Planprogram med forslag til konsekvensutredning ble fastsatt i 2013 og det ble utarbeidet en konsekvensutredning med planforslag som ble sendt på høring i 2016 og klargjort for politisk behandling. Hovedutvalget for plansaker vedtok i sak 0006/17 at rådmannen skal bestille en konsekvensutredning ved et vern av flyplassen. Det skal samtidig utredes framtidige arealbehov for Arbor samt eventuelle behov for og plassering av nye virksomheter.

Multiconsult har gjennomført en konsekvensutredning av et vern av flyplassen, med vekt på konsekvenser på miljø og samfunn. Utført konsekvensutredning og planbeskrivelse fra Hattfjelldal kommune er lagt til grunn, men det er jobbet med mer konsekvenser av framtidige arealbehov for Arbor til tømmerlagring og konsekvenser av etablering av ny trebasert industri. Utredningen viser at det med dagens produksjon og mix av innsatsfaktorer er tilstrekkelig areal som er regulert til industriformål. Mye av arealene er ikke egnet til formålet, men krever en opparbeiding før de kan tas i bruk.

Alternativ 1 viser at ved bortfall av sagflis som innsatsfaktor og full utnyttelse av produksjonskapasiteten er det nødvendig å legge til rette for cirka 22 dekar med nytt industriareal. Dette arealet vil være fulldyrket mark og gi store til middels negative konsekvenser for landbruket. Det vil etter alt å dømme være nødvendig å regulere nye arealer til industri også for å sikre dagens industri med usikkerhet knyttet til tilgang på sagflis og mulig full utnyttelse av produksjonskapasiteten.

Alternativ 2 innebærer etablering av nytt sagbruk ved dagens sponplatefabrikk. En slik etablering medfører at det må legges til rette for cirka 50 dekar med nytt industriareal. Dette arealet vil være fulldyrket mark og gi svært store negative konsekvenser for landbruket. For å etablere ny trebasert industri vil det være helt avgjørende at det reguleres nye areal til industriformål.

Utover dette gir ikke alternativene noen nye negative konsekvenser utover det som allerede er vurdert i arbeidet med reguleringsplanen.

Flere avbøtende og kompenserende tiltak for å redusere de negative konsekvensene for landbruket er vurdert. Det mest effektive avbøtende tiltaket er å bruke rullebanen til tømmerlager. Et annet avbøtende tiltak er en mer effektiv lagring av tømmeret. Tømmeret kan lagres i noe høyere ranker enn i dag. Et effektivt kompenserende tiltak er å dyrke opp nytt areal som kompensasjon for omdisponering av dyrka mark. En fordel med nydyrking er at dette kan gjennomføres uavhengig av plansaken. Man bør kompensere ny dyrka mark i forholdet 1:2. Samlet sett synes det urealistisk at det skal være nok areal til fortsatt full drift av Hattfjelldal flyplass, videreutvikling av industriområdet med ny trebasert industri og bevaring av dagens areal for landbruksproduksjon.

01	25.1.2018	Revisjon etter tilbakemelding fra kommunen	BØS	TSS	BØS
00	25.10.2017	KU bevaring av Hattfjelldal flyplass	BØS	TSS	BØS
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn.....	4
2	Beskrivelse av planområdet og tiltaket	4
2.1	Planstatus	4
2.2	Planområdet	5
	Hattfjelldal flyplass	5
2.2.1	Industriareal.....	7
2.2.2	Arbor sitt arealbehov for tømmerlagring.....	7
2.2.3	Arealbehov for andre industribedrifter	8
2.2.4	Landbruk	8
2.2.5	Elsvasselve	8
2.3	Utredningsalternativer	9
2.3.1	Nullalternativet	9
2.3.2	Alternativ 1a og b.....	10
2.3.3	Alternativ 2a og b.....	12
3	Overordnet metode	14
3.1	Planprosess	14
3.2	Datagrunnlag og datakvalitet.....	15
3.3	Vurdering av verdi, omfang og konsekvenser	16
3.3.1	Verdivurdering	16
3.3.2	Omfang	16
3.3.3	Konsekvensvurdering	16
4	Tema Samfunn og næringsliv	16
4.1	Flyplass - bruk og potensial.....	16
4.2	Trevareindustri – Arbor AS.....	16
4.3	Økonomiske konsekvenser for tiltakshaver, private og offentlige aktører.....	17
5	Tema landbruk.....	17
6	Tema kulturmiljø og kulturminner	18
7	Tema naturmangfold	21
8	Tema friluftsliv og nærmiljø	23
9	Folkehelse	25
9.1	Barn og unges interesser	25
9.2	Støy.....	25
10	Avbøtende og kompensierende tiltak	26
11	Oppsummering og konklusjon	27
12	Kilder	30

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Hattfjelldal kommunestyre vedtok i desember 2012 at utarbeidelse av en ny reguleringsplan for Hattfjelldal sør skulle igangsettes. Bakgrunnen var at Arbor AS kontaktet Hattfjelldal kommune angående et økende arealbehov for deres aktivitet og for videre ekspansjon av trebasert industri i Hattfjelldal (Hattfjelldal kommune 2013).

Planområdet Hattfjelldal sør ligger sør for sentrum av tettstedet Hattfjelldal. Planområdet består av forretningsområder, dyrka mark, flyplass, boligområde og arealer for industriformål. Formålet med områdereguleringen er å legge til rette for nye arealer for treindustri og samtidig sikre landbruket og flyplassenlegget.

Det ble meldt oppstart for reguleringsplanen 20.3.2013. Det er senere utarbeidet et planprogram med krav til konsekvensutredning som ble fastsatt i desember 2013. Hattfjelldal kommune har utarbeidet en konsekvensutredning (Hattfjelldal kommune 2016a) og i denne utredningen er det vurdert fire alternativer til ny reguleringsplan. Denne konsekvensutredningen anbefalte alternativ 4, og dette alternativet ble også framlagt for offentlig høring og til politisk vedtak.

Før planen vedtas skal det gjennomføres en ytterligere utredning av konsekvenser for miljø og samfunn av at hele rullebanen bevares, jamfør vedtak i Hovedutvalg for plansaker, sak 0006/17. I denne utredningen skal behov for nye industriareal og Arbor sitt behov for areal til tømmerlagring belyses grundigere.

2 Beskrivelse av planområdet og tiltaket

2.1 Planstatus

Området er regulert til flyplass, landbruk, bolig, friområde og næringsformål/industri i reguleringsplan datert 30.6.1992 (Figur 1). Kommunedelplan for Hattfjelldal sentrum er vedtatt 16.7.2002 med samme formål som i reguleringsplanen men noe annerledes fordeling mellom de ulike arealformålene. Kommunedelplanen er siste vedtatte arealplan og følgelig er det den som viser gjeldende arealformål. Planen viser at flystripa er avsatt til flyplass sammen med et hangarområde vest for selve flystripa. Videre er dagens industriområde avsatt til industriformål med unntak av et areal som er avsatt til friområde. Dette friområde er i en senere dispensasjonssak omdisponert til industriformål (Ragnhild Haugen, Hattfjelldal kommune pers.medd.).

Figur 1. Utsnitt av kommunedelplan for Hattfjelldal sentrum, vedtatt 16.7.2002.

2.2 Planområdet

Hattfjelldal flyplass

Området har fungert som landingsområde for småfly helt siden 1933.

Hattfjelldal flyplass ble etablert av tyskerne under andre verdenskrig. Da ble rullebanen anlagt først med en flystripe i tømmer. I 1943 ble flystripa utvidet og støpt i betong. Det ble også bygd opp flere flyhangarer og andre bygninger.

Figur 2. Bilde av flyplassen i Hattfjelldal fra 1948. Foto Widerøe.

Siden andre verdenskrig har flyplass- og hangarområdet blitt omdisponert til industriområde. Sponplatefabrikken Arbor ble etablert på 1950-tallet med utgangspunkt i den opprinnelige hangaren. Tyskerbrakkene ble tatt i bruk som administrasjonsbygg og noen av brakkene er i bruk den dag i dag. Fabrikkløkalet i den gamle hangaren brant ned i 1971, og ny fabrikk ble bygd på samme tomt, men noe nærmere selve rullebanen.

Siden andre verdenskrig har rullebanen blitt brukt til småflyplass, men det har aldri vært regulær rutetrafikk i Hattfjelldal. Et nytt hangarområde er de siste årene etablert vest for selve rullebanen og langt unna industriområdene.

Rullebanen er 930 meter lang og 50 meter bred. Den oppmerkede rullebanen (landingsplassen) er 715 lang og 20 meter bred. Flyplassen har konsesjon fra Luftfartstilsynet og flyplassen skal drives i tråd med «Forskrift om utforming av små flyplasser». Konsesjonen forutsetter:

- 8 flybevegelser per uke
- 200 flybevegelser per år
- Dagflyging 0700 – 2300 om sommeren
- Landingsplassen skal primært brukes til microfly, enmotors- og tomotorsfly
- Flyplassen skal ikke ha lufrutetrafikk eller annen regelbunden luftfartsvirksomhet
- Flyplassen skal tilfredsstillende krav til utforming iht. forskriftens §§ 6, 7 og 8.
- Konsesjonshaver (dvs. kommunen) har ansvar for å utarbeide inn- og utflygingstraseer
- Konsesjonen kan tilbakekalles dersom konsesjonsvilkår, lovbestemmelser eller forskrifter som gjelder konsesjonshavers virksomhet blir overtrådt.

Dagens bruk er microfly og småfly i henhold til konsesjonen. Det finnes ingen statistikk, register eller annen oversikt over omfanget av bruken av flyplassen. Hattfjelldal flyklubb fører logg over egne

medlemmers bruk av landingsplassen. Bruken fra Hattfjelldal flyklubb oppgis å ha falt fra cirka 100 flytimer per år og ned til cirka 50 flytimer per år i dag (Stig Olav Bolstad, pers.medd. 19.9.2017). Flyklubben mener landingsplassen er lite egnet til bruk på grunn av tømmerlagring, kjøring/lossing på rullebanen og dårlig vedlikehold (Stig Olav Bolstad, pers.medd. 19.9.2017).

2.2.1 Industriareal

Arbor sponplatefabrikk ble etablert på 1950-tallet. Siden har det foregått en stadig utvidelse av industriområdet og per i dag er det tre virksomheter som er etablert på området i tillegg til Arbor. De tre andre virksomhetene er: Ørjedal Maskin AS, Brennbakk Transport AS og Hattfjelldal Maskin.

Området ble regulert til industriformål i reguleringsplan datert 30.6.1992, og dagens arealbruk er et resultat av kommunedelplan for Hattfjelldal sentrum fra 2002, og senere dispensasjon fra denne for å etablere Brennbakk Transport AS.

Over lang tid har det vært et tema med ytterligere satsing på trebasert industri for å bidra til en mer effektiv utnyttelse av Arbor sin virksomhet og at en klyngeeffekt av trebasert industri kan være en framtidig satsing på indre Helgeland. Det som først og fremst har vært aktualisert er å etablere et nytt sagbruk vegg i vegg med Arbor. Sponplateindustri er storforbruker av sagflis og per i dag henter Arbor 15 – 20 000 m³ med sagflis fra Moelven Van Severen i Namsos. Fram til Nesbruket ble nedlagt på Mosjøen hentet Arbor årlig cirka 30 000 m³ med sagflis derfra. I en utredning fra noen år tilbake er det planlagt med et sagbruk mellom dagens sponplatefabrikk og rullebanen (Bjørn M. Jarmund pers.medd. 29.8.2017). Alternative lokaliseringer til et sagbruk kan også være på sørsiden av Arbor (Øyvind Nes, Hattfjelldal Vekst, pers.medd. 2.10.2017) Ved en lokalisering sør for dagens sponplatefabrikk kan det i større grad være mulig å integrere deler av sagbruket inn på dagens tomt for industrilokalene. Uansett vil det være betydelige synergieffekter ved en samlokalisering av dagens sponplatefabrikk med et nytt sagbruk med blant annet: felles utnyttelse av råvarer, felles tømmerlager, lokal gjenbruk av sagflis på stedet, varmesystemer, administrasjon, vedlikeholdsverksted etc.

I oppdraget fra Hattfjelldal kommune skal det utredes framtidige arealbehov og plassering av ny trebasert industri. Det mest konkrete som er utredet og vurdert er etablering av et sagbruk i Hattfjelldal på arealet mellom Arbor og rullebanen. I henhold til kommunes krav om utredning av framtidige arealbehov og plassering av nye virksomheter er det derfor dette som legges til grunn.

2.2.2 Arbor sitt arealbehov for tømmerlagring

Hovedråstoff til sponplateproduksjon er rundtømmer og biprodukter fra sagbruksindustrien. Sagflis er en del av biproduktene fra et sagbruk. Et sentralt moment i denne utredningen er Arbor sitt arealbehov for tømmerlagring. Ulike produsenter av sponplater har en ulik miks av disse to råstoffene. Arbor oppgir at enkelte av deres utenlandske konkurrenter har opptil 90 % sagflis som råstoff. Arbor har cirka 30 % av sitt råstoff som sagflis. Mens Nesbruket var i drift på Mosjøen var forbruket av sagflis som råstoff mellom 50 og 100 % større enn det er i dag (Stian Bråten, pers.medd. 29.8.2007). I dag henter Arbor sagflis fra Moelven Van Severen i Namsos. Dette har medført økte kostnader i form av transportutgifter. Et relativt sett merforbruk av rundtømmer medfører også økte kostnader sammenlignet med bruk av sagflis (Stian Bråten, pers.medd. 29.8.2017).

Sagflisa er mer arealeffektiv enn tømmer når det gjelder lagring. Sagflis krever med andre ord mindre areal til lagring og har i tillegg betydelig kortere lagringstid enn rundtømmer. Sagflis lagres også inne på selve fabrikkområdet på arealer som ikke er egnet til lagring av rundtømmer (Stian Bråten,

pers.medd. 29.8.2017). Over tid har flere faktorer bidratt til at Arbor har et større behov for areal til tømmerlagring nå enn for 10 til 20 år siden.

Arbor kjøper i dag sagflis fra Moelven Van Severen i Namsos, og kontraktene er av ett års varighet (Stian Bråten, pers.medd). Kontraktene er følgelig kortsiktige og det er dermed en viss usikkerhet på miksingen av virkestilgang fram i tid. Om Arbor ikke lenger får kjøpt sagflis fra Namsos må etter alt å dømme hele råstoffbehovet dekkes av rundtømmer. Dette vil medføre et ytterligere økt arealbehov for lagring av tømmer.

Per i dag er det arealet mellom fabrikk og rullebanen, 6,5 dekar øst på rullebanen og Arbortippen som er hovdelagringsareal for Arbor. I forbindelse med lagring mellom fabrikk og rullebanen oppgir Arbor at det blir noe kjøring med tømmerbiler og lossemaskiner på selve rullebanen ved tømmerlagringen (Stian Bråten, pers.medd. 29.8.2017).

Arbor oppgir at de per i dag utnytter 75 – 80 % av kapasiteten i fabrikk. Det er i stor grad markedet som avgjør utnyttelsen av kapasiteten. Ved endrede markedsbetingelser som for eksempel økt etterspørsel etter treprodukter, er det aktuelt for Arbor å utnytte opptil 100 % av kapasiteten i fabrikk. Dette vil medføre et ytterligere økt arealbehov for lagring av rundtømmer.

2.2.3 Arealbehov for andre industribedrifter

Over tid har det vært utredet og vurdert etablering av annen trebasert industri generelt på Helgeland men spesifikt i tilknytning til Arbor sin fabrikk i Hattfjelldal. Begrunnelsen for å legge annen trebasert industri i tilknytning til Arbor sin fabrikk er å oppnå samdriftsfordeler og gjensidig utnyttelse av innsatsfaktorer. Arbor oppgir at de ser et betydelig potensial for dette (Bjørn Jarmand, pers.medd 29.8.2017). Det som er mest aktuelt per 2017 er etablering av et sagbruk på arealet mellom dagens fabrikk og rullebanen.

I forbindelse med arbeidet med reguleringsplanen og denne konsekvensutredningen har det også vært en prosess mot de tre andre industribedriftene på området. Alle bedriftene har tatt del i den offentlige høringen av reguleringsplanen og Hattfjelldal kommune har sendt eget brev til bedriftene med forespørsel om nye arealbehov. Per i dag er det ingen av disse som oppgir arealbehov utover det arealet som bedriftene disponerer i dag (Ragnhild Haugen, Hattfjelldal kommune, pers.medd.).

2.2.4 Landbruk

Store deler av planområdet er dyrka mark. Landbruk er en viktig næring i Hattfjelldal, og jordvernet står sentralt både i nasjonale føringer og lokalt. Et overordnet mål er derfor å bevare landbruksjord. I eksisterende arealplaner for området er det allerede omdisponert en god del dyrka mark (34 dekar, inkludert tomt til Fjellfolkets hus/bensinstasjon).

2.2.5 Elsvasselve

Elsvasselve er en del av Vefsnvassdraget, men er unntatt vassdragsvernet. I kommuneplanen er det byggeforbud inntil 60 meter fra vassdrag. I LNFR områder skal de generelle bestemmelser for tiltak langs vann og vassdrag gjelde ved spredt bolig- og fritidsbebyggelse.

Det er registrert en Viktig naturtype langs Elsvasselve, sør og vest for planområdet. Naturtypen har viktige verdier knyttet til fuglelivet og vegetasjon. Se kapittel 7 om naturmangfold for nærmere beskrivelser av naturtypen.

Store deler av planområdet ligger innenfor flomsone til 100-års og 200-års flom (NVE 2006). Kommuneplanens arealdel tillater ikke nye byggeområder på flomutsatte områder. Det må enten

dispenseres fra dette byggeforbudet eller så må det gis bestemmelser i en ny reguleringsplan som sikrer bygningene på annen måte. I høringen av reguleringsplanen varslet NVE innsigelse til dette punktet. Kommunen vil revidere dette i nytt utkast til reguleringsplan.

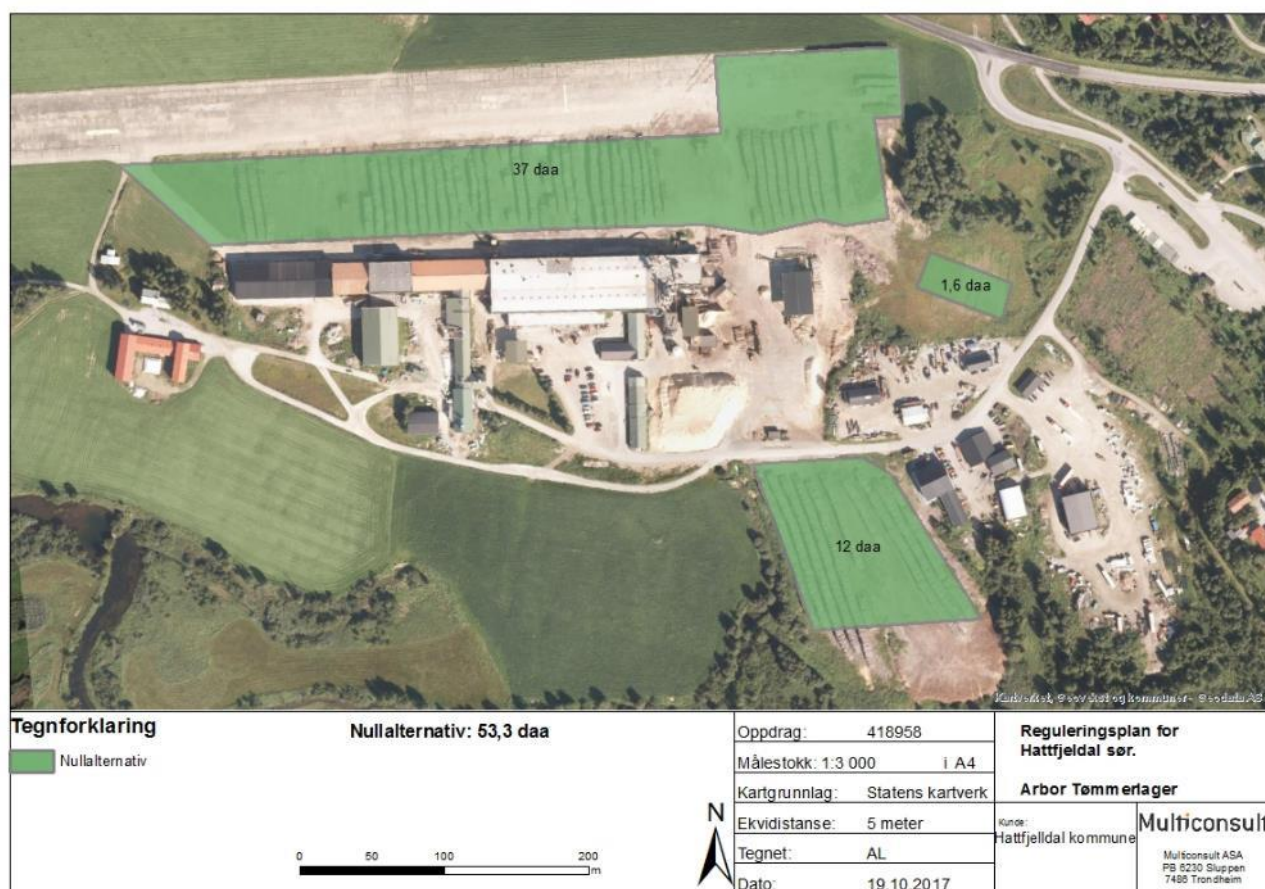
2.3 Utredningsalternativer

2.3.1 Nullalternativet

Nullalternativet er dagens planstatus og dagens bruk (Figur 1 og Figur 3). Dette inkluderer også dispensasjon fra kommunedelplanen for etablering av transportfirmaet Brennbakk Transport AS. I nullalternativet ligger også dagens arealbehov og dagens arealbruk for Arbor AS til tømmerlagring (Figur 3). Per i dag utnytter Arbor cirka 6,5 dekar av rullebanen, hele arealet mellom fabrikk og rullebanen, deler av Arbor-tippen og et lite område øst for Arbor til tømmerlagring. Til sammen utgjør dette 53 dekar til tømmerlagring. Det er en diskusjon om dagens tømmerlagring på rullebanen og på arealene mellom fabrikk og rullebanen ligger innenfor konsesjonsvilkårene som foreligger for Hattfjelldal flyplass. Det er Hattfjelldal kommune som eier flyplassen og har fått konsesjon. Hattfjelldal kommune er likevel av den oppfatning at dagens lagring av tømmer foregår innenfor konsesjonsvilkårene (Hattfjelldal kommune pers. medd.). I forbindelse med denne utredningen er det likevel en forutsetning fra Hattfjelldal kommune at ikke skal lagres tømmer på den støpte rullebanen. Imidlertid kan det lagres tømmer mellom fabrikk og rullebanen i tråd med konsesjonsvilkårene for drift av flyplassen, jmfør brev fra Luftfartstilsynet datert 30.9.2014.

Nullalternativet inkluderer at dagens produksjon ved Arbor opprettholdes og at Arbor kjøper 15 – 20 000 m³ med flis fra Moelven Van Severen Namsos. Nullalternativet legger også til grunn at de tre etablerte bedriftene utenom Arbor ikke har ytterligere arealbehov og at de også i framtiden skal ha samme lokalisering som i dag.

Nullalternativet tilsier at det innenfor dagens produksjon ved Arbor og tilgang på 15 000 m³ med flis, er regulert tilstrekkelig areal til tømmerlagring og at det ikke er behov for ytterligere omregulering av dyrka mark.

Figur 3. Nullalternativet. Kart som viser dagens areal for tømmerlagring.

2.3.2 Alternativ 1a og b

Alternativ 1 innebærer et økt behov areal til tømmerlager for Arbor ved tre endrede forutsetninger:

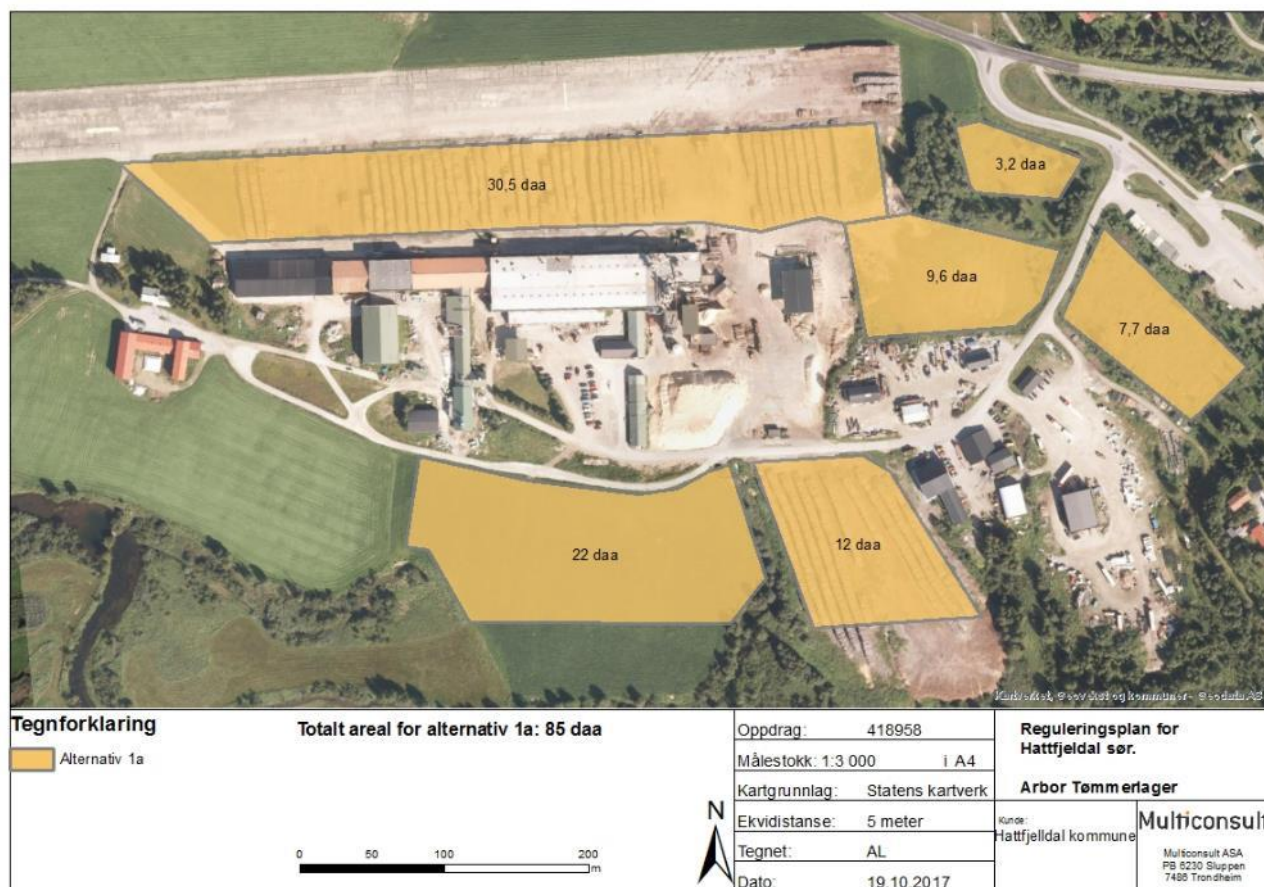
1. Bortfall av sagflis fra Moelven Van Severen i Namsos. Moelven er et stort konsern og kan godt ha bruk for sagflisa selv. Moelven er også eier av den andre sponplatefabrikken i Norge.
2. Full utnyttelse av produksjonskapasiteten. Markedet kan endre seg i gunstige retning for Arbor og det oppstår grunnlag for å utnytte produksjonskapasiteten fullt ut.
3. Kommunen har lagt som forutsetning for utredningen at flyplassen skal vernes eller bevares. I alternativ 1 legges det til grunn at Arbor AS ikke lenger kan lagre tømmer på betongdekket. Det forutsettes at det med mindre justeringer kan lagres tømmer på mye av arealet mellom fabrikken og rullebanen.
4. Alternativ 1b innebærer at det fremdeles kan lagres tømmer på rullebanen som i dag, noe som medfører at mindre areal med dyrka mark må omdisponeres til industriformål.

Alternativ 1a innebærer et økt volum av rundtømmer på cirka 30 000 m³ i forhold til dagens situasjon. Dagens gjennomsnittlige lager av rundtømmer er 43 000 m³ (Stian Bråten pers.medd. 29.8.2017). Dette vil øke til om lag 69 000 m³ i alternativ 1. Arealbehovet for lager av rundtømmer øker fra 53 dekar til 85 dekar. Om areal til tømmerlagring også må reduseres i området mellom fabrikken og rullebanen må tilsvarende areal etableres andre steder innen planområdet.

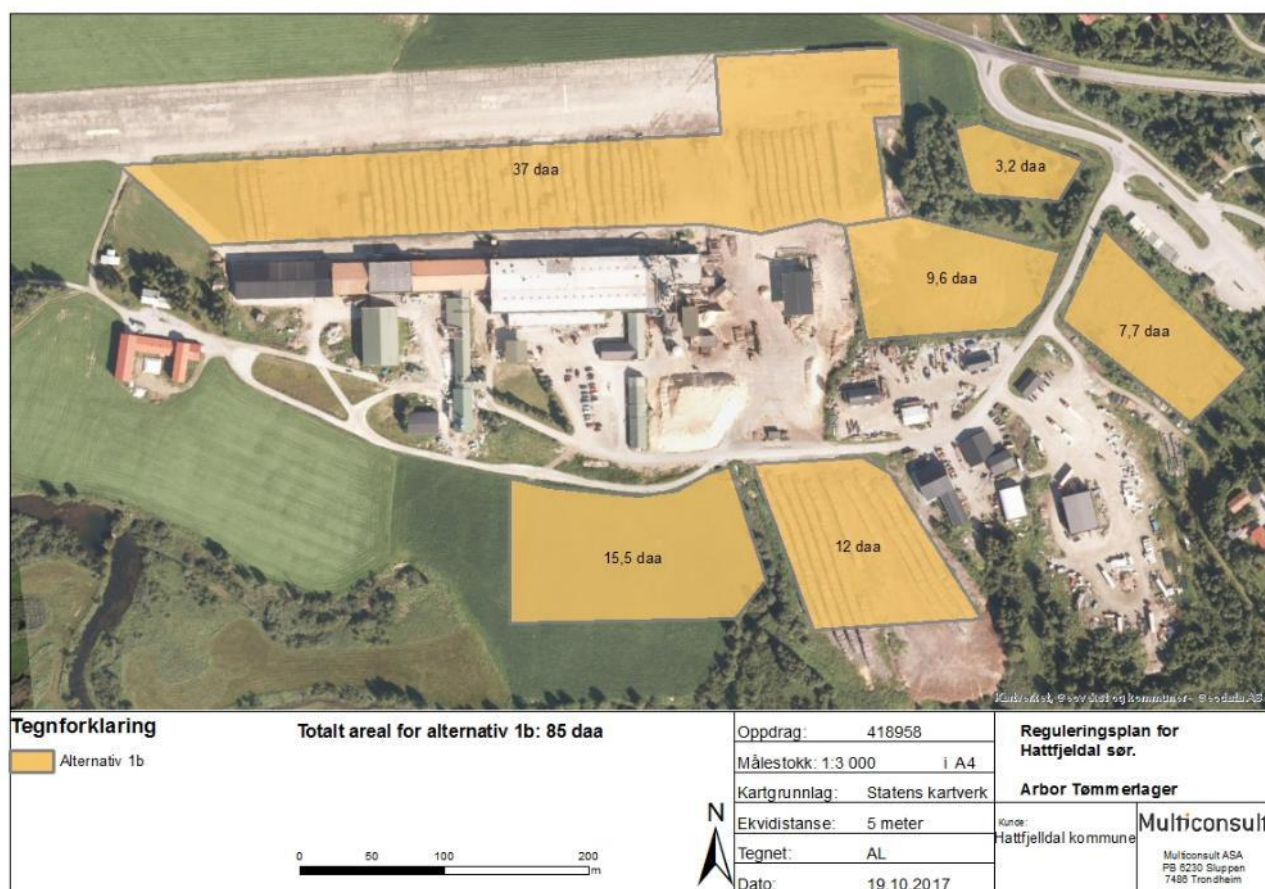
Alternativ 1a forutsetter ingen lagring av tømmer på rullebanen (betongdekket) (Figur 4), mens alternativ 1b viser at dagens praksis av lagring på rullebanen fortsetter (Figur 5).

Alternativ 1a viser til at det er nødvendig å omregulere cirka 22 dekar med fulldyrka mark for å sikre tilstrekkelige areal til tømmerlagring.

Alternativ 1b viser til at det er nødvendig å omregulere cirka 15 dekar med fulldyrka mark for å sikre tilstrekkelige areal til tømmerlagring.

Figur 4. Alternativ 1a. Kart som viser areal for tømmerlagring gitt forutsetninger satt for alternativ 1a.

Figur 5. Alternativ 1b. Kart som viser areal tømmerlagring gitt forutsetninger for alternativ 1b.

2.3.3 Alternativ 2a og b

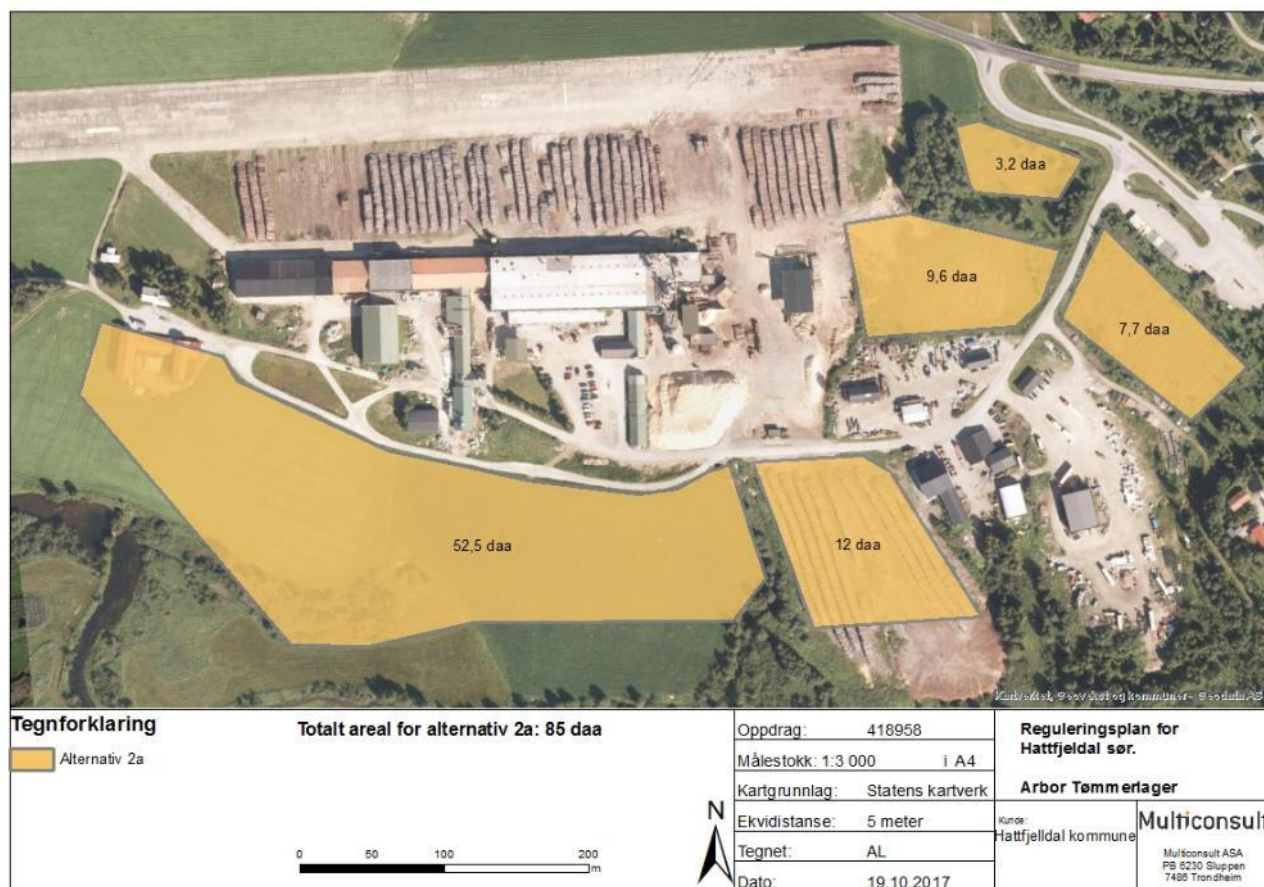
Alternativ 2 forutsetter etablering av ny trebasert industri, jamfør føringer i konkurransegrunnlaget fra Hattfjelldal kommune. Etter avtale med kommunen legges det til grunn at ny virksomhet er sagbruk som etableres på arealet mellom dagens fabrikk og rullebanen. Underveis i arbeidet med konsekvensutredningen er det kommet innspill fra Hattfjelldal Vekst om at det kan være aktuelt å plassere et nytt sagbruk sør for dagens fabrikk (Øyvind Nes, pers.medd. 2.10.2017). Det skisserte arealbehovet er noenlunde det samme som er forutsatt ved plassering av sagbruk nord for dagens fabrikk.

Det forutsettes at areal til tømmerlagring ikke endrer seg vesentlig ved etablering av et sagbruk. Dette er en usikker forutsetning. Et sagbruk vil ha krav om tømmerlagring, men sagbruk har en betydelig kortere lagringstid av tømmer enn sponplateproduksjon. Videre vil sagflis utgjøre en vesentlig andel av innsatsfaktoren til sponplatefabrikken, i motsetning til i dag hvor rundtømmer med krav til lang lagringstid utgjør den vesentligste innsatsfaktoren. Sagflis har også en mer arealeffektiv lagring enn rundtømmer. Det er derfor konkludert med at utredningen legger samme areal til tømmerlagring til grunn som alternativ 1.

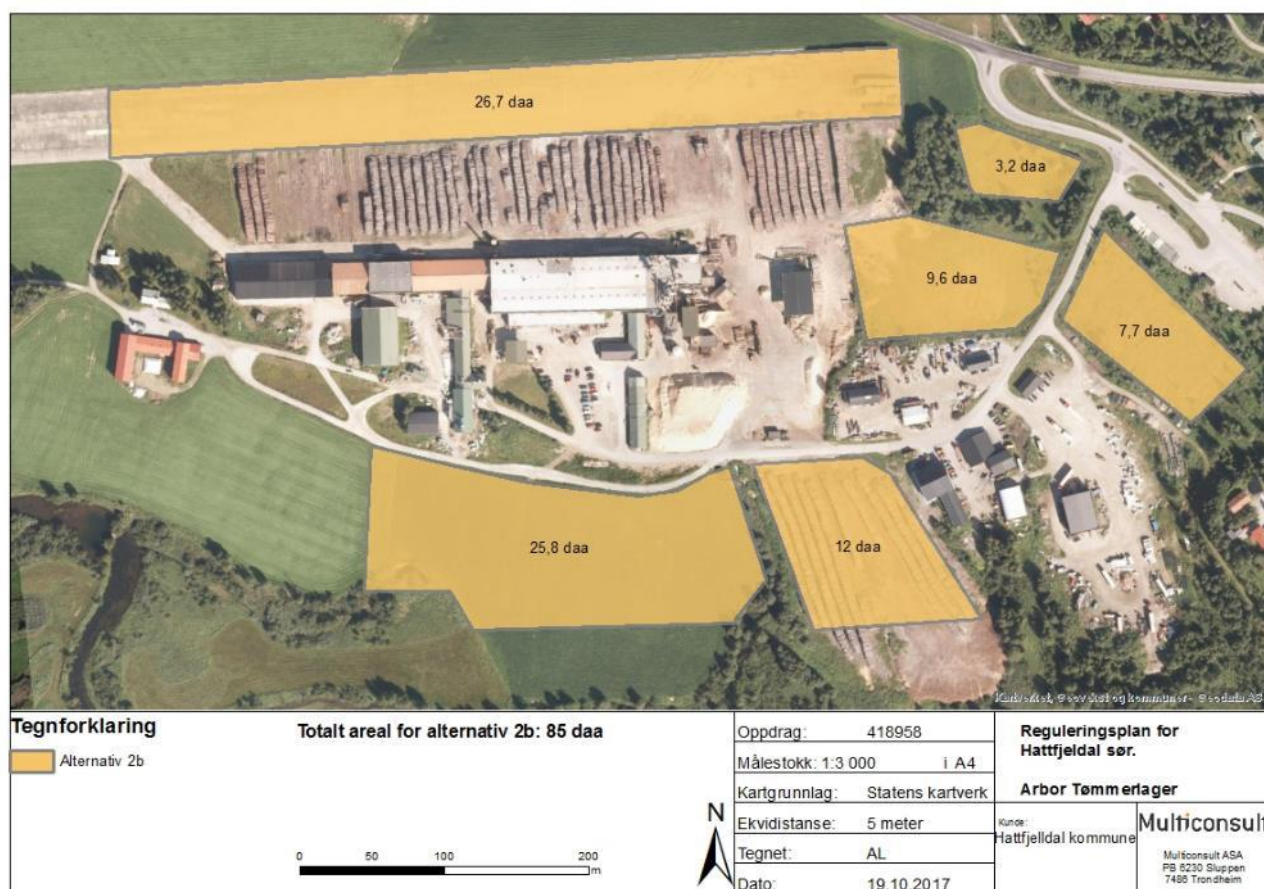
Alternativ 2a holder seg til forutsetningen om at flyplassen skal vernes, underforstått at rullebanen skal være fri for tømmer og at det blir tilstrekkelig sikkerhetssone i sideflatene til rullebanen (Figur 6). Alternativ 2b forutsetter at etablering av et sagbruk på det aktuelle arealet vil reduserer bruken av flyplassen betydelig og det lagres tømmer på rullebanen i fabrikkområdet utstrekning (Figur 7). I alternativ 2b vil rullebanen ikke vernes men i stor grad tas i bruk til tømmerlager. Begrunnelsen for å ta med alternativ 2b i utredningen er for å vise hva ulike bruk av rullebanen kan ha for betydning.

Alternativ 2a viser at det er nødvendig å omregulere cirka 52 dekar med fulldyrka jord for å sikre arealer til ny treindustri og tilstrekkelige arealer til tømmerlagring.

Alternativ 2b tar i bruk cirka 26 dekar av rullebanen til tømmerlagring og følgelig er det nødvendig å omregulere cirka 26 dekar med fulldyrka jord.

Figur 6. Alternativ 2a. Kart som viser areal for tømmerlagring gitt forutsetninger for alternativ 2a.

Figur 7. Alternativ 2b. Kart som viser areal for tømmerlagring gitt forutsetninger for alternativ 2b.

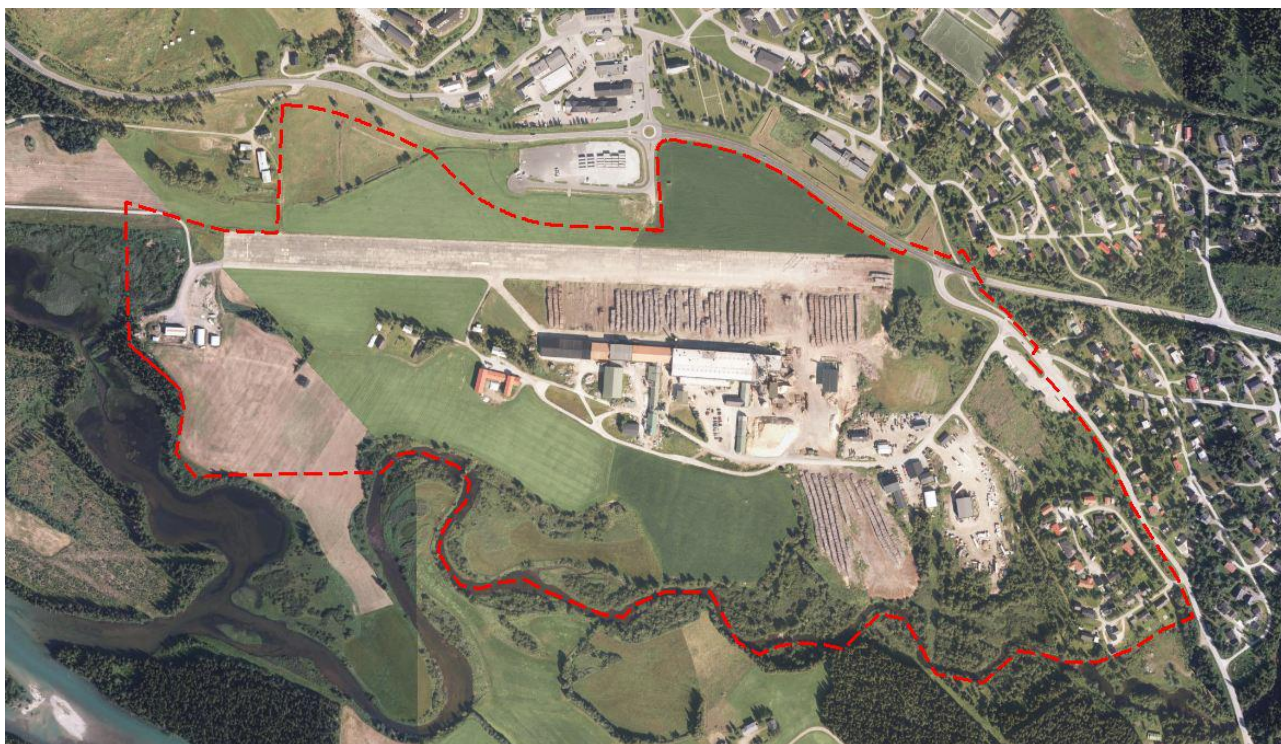
3 Overordnet metode

3.1 Planprosess

Planområdet er vist i Planbeskrivelsen for Områderegulering for Hattfjelldal Sør (Figur 8). Influensområdet settes som det samme som planområdet.

Planprosessen ble satt i gang i 2012. Planprogrammet ble vedtatt i 2013. Hattfjelldal kommune har selv utarbeidet konsekvensutredning for planarbeidet og en detaljreguleringsplan som ble sent på høring i 2016. Formålet med planarbeidet var å etablere nye arealer for ny treindustri, og samtidig sikre landbruket og flyplassenlegget (Hattfjelldal kommune 2013). Det har også vært sentralt i arbeidet å sikre tilstrekkelig areal for tømmerlagring. Areal til tømmerlagring avgrenses som industriformål.

Et forslag til ny reguleringsplan ble framlagt for politisk behandling i første halvdel av 2017. Planforslaget ivaretok landbruket og jordvernet, samt at det sikret flyplassen. Det har i etterkant vært drøftet om reguleringsplanen i tilstrekkelig grad sikrer nye områder til treindustri og tømmerlagring. Hovedutvalget for plansaker vedtok i sak 0006/17 at rådmannen skal bestille en konsekvensutredning ved et vern av flyplassen. Det skal samtidig utredes framtidige arealbehov for Arbor samt eventuelle behov for og plassering av nye virksomheter.

Figur 8. Planområdet og influensområdet vist med stiplet linje. Figur hentet fra Hattfjelldal kommune.

3.2 Datagrunnlag og datakvalitet

Mye data er hentet fra planprosessen og konsekvensutredning som er utarbeidet av (Hattfjelldal kommune. Konsekvensutredningen har utredet konsekvenser av økt arealbruk til tømmerlagring for følgende tema: rødlistearter, vernet areal og vassdrag, vilt, naturmangfold, jordbruk, jordvern, skogbruk, barn og unges oppvekstvilkår, samiske kulturminner, andre kulturminner, flyplass, folkehelse/friluftsliv/rekreasjon, transportbehov/energi, forurensing/støy, flom og ras, strålingsfare/radon, landskap og estetiske hensyn, tilgjengelighet, kriminalforebygging, beredskap og ulykkesrisiko, risiko ved havnivåstigning, konkurranseforhold, grunnvannspåvirkning og drikkevann. Generelt viser Multiconsult til den gjennomførte konsekvensutredningen for de fleste tema. Men for temaene samfunn og næringsliv, landbruk, kulturmiljø og kulturminner, naturmangfold og friluftsliv og nærmiljø gjøres det en revidert konsekvensvurdering basert på en mer detaljert analyse av dagens situasjon, framtidig arealbruk knyttet til tømmerlager og etablering av ny trebasert industri.

Videre er det hentet muntlig informasjon fra Hattfjelldal kommune gjennom møte 28.8.2017. Det er innhentet vesentlig informasjon fra Arbor AS gjennom møte 29.8.2017. Det er også innhentet innspill fra Hattfjelldal flyklubb (Stig Olav Bolstad pers.medd. 19.9.2017), Hattfjelldal Maskin, Ørjedal Maskin AS og Brennbakk Transport AS. Høringsdokumentene fra offentlig høring både for melding om oppstart og høring av reguleringsplanen har også gitt mye informasjon.

Videre er det innhentet informasjon fra offentlige databaser og andre kilder som omhandler Hattfjelldal flyplass og Arbor AS.

Det utarbeides ikke en ny ROS-analyse. Her vises det til ROS-analyse datert 2.9.2016.

Samlet sett vurderes datagrunnlaget som godt for konsekvensutredningen.

Vurdering av økonomiske konsekvenser og kostnader ved opparbeidelse av nytt areal for tømmerlagring inngår ikke i utredningen.

3.3 Vurdering av verdi, omfang og konsekvenser

3.3.1 Verdivurdering

Verdivurdering av temaene landbruk, naturmangfold, friluftsliv og nærmiljø og kulturmiljø og kulturminner følger anbefalingene fra Statens vegvesen sin håndbok V 712 – konsekvensanalyser. Det benyttes en noe forenklet utgave av standard metodikk i V712.

3.3.2 Omfang

Det legges til grunn at rullebanen skal bevares som i dag, uten tømmerlagring. Det kan lagres tømmer i området mellom fabrikken og rullebanen i tråd med driftskonsesjonen fra Luftfartstilsynet. Omfangsvurderingene gjelder dermed omfanget av nye arealer til tømmerlagring utover det som i dag er regulert til industriformål.

3.3.3 Konsekvensvurdering

Vurdering av konsekvenser for de ulike tema følger anbefalingene fra Statens vegvesen sin håndbok V 712 – konsekvensanalyser.

4 Tema Samfunn og næringsliv

4.1 Flyplass - bruk og potensial

Hattfjelldal flyplass brukes i dag stort sett av Hattfjelldal flyklubb. Klubbens medlemmer fører logg over antall flytimer (Stig Olav Bolstad, pers.medd. 19.9.2017). Per i dag flys det cirka 50 timer per år med utgangspunkt i flyklubben. Utover flyklubbens medlemmer er det en begrenset bruk av flyplassen (Stig Olav Bolstad, pers.medd. 19.9.2017). I følge flyklubben er dagens tømmerlagring hemmende for bruken av flyplassen for andre enn flyklubbens medlemmer. Flyklubben er av den oppfatning at uten nærliggende tømmerlagring er det et større potensial for bruk av flyplassen. Blant annet kan det arrangeres flystevner eller lignende som kan trekke folk til Hattfjelldal. Større bruk av flyplassen kan gi økt aktivitet knyttet til reiseliv og for annet næringsliv i kommunen. Det er imidlertid ikke kjent noen studier som kvantifiserer et eventuelt omfang og potensial knyttet til dette. Uten mer kunnskap om muligheter og potensial er det vanskelig å vurdere omfanget av en eventuell økning i reiseliv og økt besøk som en følge av økt bruk av flyplassen, jamfør planprogrammet (Hattfjelldal kommune 2013).

4.2 Trevareindustri – Arbor AS

Arbor er en betydelig aktør i kommunen og en typisk hjørnesteinsbedrift. Per i dag er det cirka 80 ansatte direkte i Arbor. Direkte og indirekte sysselsetting og andre ringvirkninger kommer i tillegg, og dette utgjør ofte en større sysselsetting enn selve industrivirksomheten. Fabrikken startet opp i 1957, Antall ansatte har variert gjennom tiden fra omtrent 40 ved oppstart til dagens cirka 80 ansatte. Offentlig statistikk viser likevel en nedgang i innbyggere i Hattfjelldal kommune fra cirka 1 770 i 1986 til 1 465 i 2016 (SSB 2017).

Den direkte konsekvensen for Arbor om det ikke skal være noe lagring av tømmer på rullebanen er at 6,5 dekar som i dag benyttes som tømmerlager må etableres på et annet av arealene som er avsatt til industriformål.

Arbor bruker i dag rullebanen til kjøring og lossing av det tømmeret som er lagret mellom rullebanen og fabrikken. Omfanget av dette og om dette er i strid med driften av flyplassen må avklares med flyplassseier, som er kommunen. Det ligger utenom denne konsekvensutredningen å konkludere med om den aktuelle kjøring og lossing er i strid med konsesjonen. Om dagens praksis med kjøring og lossing på rullebanen er i strid med konsesjonen for flyplassdrift, kan det være en løsning at det avsettes en egen sone for kjøring og lossing inn mot rullebanen. En konsekvens av dette er at tilsvarende areal må tilrettelegges for tømmerlagring et annet sted.

4.3 Økonomiske konsekvenser for tiltakshaver, private og offentlige aktører.

Kostnader til opparbeidelse av arealer til tømmerlagring er ikke inkludert her, jamfør konkurransegrunnlaget fra Hattfjelldal kommune. Det er et ønske fra Arbor å benytte større deler av betongdekket til tømmerlagring da betongdekket er svært velegnet og økonomisk fordelaktig. Hattfjelldal kommune har imidlertid lagt som forutsetning for denne utredningen at rullebanen skal bevares og ikke benyttes til tømmerlagring. Utredningen viser at det er nødvendig med mer areal til tømmerlagring for alle alternativer.

Redusert produksjon, økte driftskostnader grunnet høyere lagerkostnader, nedleggelse av Arbor og bortfall av arbeidsplasser belyses ikke i denne utredningen. Det er likevel hevet over enhver tvil at eksistens av Arbor AS med et betydelig antall industriarbeidsplasser er av vesentlig betydning for Hattfjelldal.

5 Tema landbruk

Nullalternativet er dagens arealbruk og dagens planstatus (Figur 1). Innenfor dagens planstatus er det tilstrekkelig med areal som er omregulert til industriformål. Nullalternativet krever ingen omdisponering av dyrka mark. Flere av arealene som er avsatt til industri krever imidlertid en betydelig tilrettelegging for at de skal være funksjonelle som areal til tømmerlagring. Innenfor dagens planstatus er rullebanen sikret som flyplass (Figur 1).

Verdivurdering

Håndbok V712 til Statens vegvesen sier at fulldyrka mark i prinsippet alltid har stor verdi. V712 anbefaler at arealer over 15 dekar har stor verdi, mens arealer under 15 dekar kan ha middels verdi.

Dyrka marka i Hattfjelldal er ikke jordsmonnsskartlagt, slik at status og kvalitet ikke er vurdert. Dyrka marka innen planområdet er flat og lettdrevet. Hattfjelldal Melk DA skriver i sin høringsuttalelse at «Dyrkamarka som er i sentrumsområdet er aktivt jordbruksareal som holder høy kvalitet». Det å ha store arealer med dyrka mark samlet nært gården og driftsbygninga gir stordriftsfordeler som er gunstig for driften (Hattfjelldal Melk DA, høringsuttalelse 28.10.2016).

Området mellom fabrikken og Elsvasselve er vurdert spesielt fordi det er her en framtidig økning av industriareal vil påvirke dyrka mark gjennom omregulering fra dyrka mark til industriareal. Det meste av dette arealet er fulldyrka mark.

Omfangsvurdering

Det er per i dag relativt store og sammenhengende arealer med dyrka mark sør og vest for fabrikkområdet. Dette er flate og relativt lettdrevne jordbruksområder. Hele området er flomutsatt, noe som kan bidra til å redusere verdien som jordbruksområde ved større flomepisoder.

Beslaget av dyrka mark vil i liten grad bidra til oppsplitting av områder, med unntak av alternativ 2a. Alternativ 2a kan gi driftsulemper i tillegg til de direkte konsekvensene av omdisponering. For de andre alternativene er driftsulempene vurdert som små, gitt at det blir tilrettelagt atkomst til jordbruksarealene.

Tiltakene i form av omdisponering av fulldyrka mark til industriformål vil alle ha en stor negativ effekt på jordbruksarealet. De ulike alternativene bidrar i ulik grad til nedbygging av dyrka mark, og er således gitt en noe varierende omfangsvurdering, men generelt er det et (stort) negativt omfang på jordbruk ved omdisponering. For flere av alternativene må det vurderes etablering av en ny avlingsveg for å lette tilgangen til dyrka marka ned mot Elsvasselva, men særlig alternativ 2a vil trolig gi driftsulemper i tillegg til det faktiske arealbeslaget.

Konsekvensvurdering

Konsekvensvurdering er en direkte følge av verdivurderingen og omfangsvurderingen, og er vist i tabellen nedenfor.

Alternativ	Verdi	Omfang	Konsekvens
0		Intet omfang	0
1a	Stor	20 dekar dyrka mark Middels til stort negativt omfang (--/---)	---/--
1b	Middels	14 dekar dyrka mark Middels negativt omfang (--)	--
2a	Stor	50 dekar dyrka mark Stort negativt omfang (---)	----
2b	Stor	25 dekar dyrka mark Stort til middels negativt omfang (---/--)	---

Det er en forutsetning fra Hattfjelldal kommune at rullebanen skal bevares. Dette medfører at alle nye behov for areal til industriformål vil ha en negativ konsekvens for landbruket, fordi det vil være fulldyrka mark som må omdisponeres til industriformål. Det er allerede i gjeldende reguleringsplan omdisponert dyrka mark til industriformål. Behov for og regulering av nye areal til industri vil også ha store negative konsekvenser for jordbruket gjennom omdisponering av dyrka mark.

Avbøtende eller kompenserende tiltak er omtalt i eget kapittel. Nydyrking, bruk av rullebanen til tømmerlagring og nye teknikker for tømmerlagring slik at tømmerlagring kan bli mer arealeffektivt, er omtalt i kapittel 10.

6 Tema kulturmiljø og kulturminner

Verdivurdering

Det er ingen registrerte og kartfestede arkeologiske kulturminner innen planområdet.

Dette medfører at verdi-, omfangs- og konsekvensvurdering gir ingen konsekvenser knyttet til arkeologiske kulturminner.

Flyplassen vurderes av mange som et kulturhistorisk kulturminne.

Nordland fylkeskommune skiver i sin uttalelse til oppstart av planarbeidet datert 26.4.2013:

«Dersom det kommende planforslaget ikke tar tilbørlig hensyn til Hattfjelldal flyplass som kulturminne, vil Nordland fylkeskommune reise innsigelse til planen».

Det kommer ikke klart fram i uttalelsen hva begrepet «tilbørlig hensyn» innebærer.

Nordland fylkeskommune skriver i sin uttalelse til reguleringsplanen (datert 10.11.2016) følgende:

Kulturminnefaglig uttalelse – krigsminner:

«Nordland fylkeskommune vurderer Hattfjelldal flyplass som et krigskulturminne av stor regional og nasjonal verdi og er godt tilfreds med at reguleringsplanforslaget sikrer vern og fortsatt bruk av flyplassen.

Etter hva vi kjenner til, er Hattfjelldal flyplass den eneste tyskbygde flyplassen i Norge hvor den originale betongrullebanen er bevart. Etter hvert vil det sikkert bli behov for vedlikehold av betongdekket for å ivareta flysikkerheten. Vi anbefaler at det tas inn et punkt i reguleringsbestemmelsen § 7.2 om at nødvendig vedlikehold av betongdekket bør skje i samråd med Nordland fylkeskommune som regional kulturminnemyndighet».

Helgeland Museum beskriver flyplassen sin utvikling og vurdere verdien i sin høringsuttalelse datert 26.10.2016. Konklusjonen til Helgeland Museum er: *«disse ulike momentene må derfor være at Hattfjelldal flyplass står i en særstilling som kommunalt kulturminne, både rent kulturhistorisk og når det gjelder mulig etterbruk».*

Kriteriene i Statens vegvesen sin håndbok V712 medfører at flyplassen kan kategoriseres som Andre kulturmiljøer og har mest trolig en verdi mellom stor og middels. Nordland fylkeskommune konkluderer i sin høringsuttalelse at *«Hattfjelldal flyplass er et krigskulturminne av stor regional og nasjonal verdi»*. Dette støtter opp om at verdien av flyplassen kan settes som stor til middels, kanskje også med stor verdi.

Omfangsvurdering

Nullalternativet, alternativ 1a og alternativt 2a vil ikke berøre rullebanen som kulturminne. Det legges her til grunn at det ikke vil være lagring av tømmer på selve rullebanen / betongstripa. Alternativ 1b innebærer at dagens lagring på rullebanen fortsetter, mens alternativ 2b innebærer at rullebanen i hele industriområdets lengde benyttes som tømmerlager. Alternativ 2b omfatter over halve lengden av rullebanen.

Det kan diskuteres om lagring av tømmer på rullebanen er negativt for rullebanen som kulturminne eller om det kun er negativt for bruk av rullebanen som flyplass. Det kan argumenteres for at så lenge rullebanen bevarer, vil kulturminnet være mer eller mindre intakt, til tross for at rullebanen i

noe begrenset grad kan benyttes som landingsstripe for fly. Kulturminnemyndighetene er ikke tydelige på hva de mener om dette, og det vises til at Nordland fylkeskommune vil legge ned innsigelse om det ikke tas «tilbørlig hensyn» til rullebanen som kulturminne. Hva som legges i tilbørlig hensyn er ikke klart.

Flere høringsparter legger til grunn at bruken av flyplassen er en sentral del av kulturminnet, og viser i denne sammenheng til bevaring gjennom bruk som et viktig prinsipp. Det påstås fra flere aktører at bruk av rullebanen til tømmerlagring vil gjøre skade på rullebanen, mens Arbor påstår at de delene som ikke brukes til tømmerlagring der øker gjengroingen av gress på rullebanen og det oppstår skader på rullebanen på grunn av frost og frostskaider. Det er ikke gjort noen uavhengig faglig analyse av rullebanens tilstand og heller ingen faglige vurderinger om tilstanden til rullebanen på de deler som brukes som tømmerlager og de deler som ikke brukes som tømmerlager.

I denne utredningen legges det til grunn at en beskjedne lagring av tømmer på rullebanen ikke har noe negativt omfang for rullebanen som kulturminne. Om det blir aktuelt med tømmerlagring på rullebanen som i alternativ 2b, vil dette ha et middels negativt omfang på rullebanen som kulturminne. Dette begrunnes ut i fra at ved en omfattende lagring vil store deler av rullebanen være tømmerlager og i mindre grad synes rent fysisk i landskapet eller kunne brukes som rullebane. Det kan i en slik situasjon argumenteres for at rullebanen i en større grad vil framstå som et industriområde og ikke som en rullebane.

Det foregår lagring av tømmer på arealet mellom Arbor og rullebanen. Dette arealet er også i dag avsatt til industriformål, og det vurderes at dette ikke har noe negativt omfang på rullebanen som kulturminne.

Konsekvensvurdering

Gitt at en beskjedne lagring av tømmer på rullebanen ikke har et negativt omfang på rullebanen som kulturminne, vil det ikke være negative konsekvenser på rullebanen som kulturminne. Når det gjelder alternativ 2b, hvor store deler av rullebanen blir omdisponert til industriformål og tømmerlager, er dette vurdert til å ha en stor til middels negativ konsekvens på rullebanen som kulturminne.

Alternativ	Verdi	Omfang	Konsekvens
0	Stor- middels	Ikke berørt	0
1a	Stor- middels	Ikke berørt Intet omfang (0)	0
1b	Stor- middels	Noe tømmerlagring i øst Intet omfang (0)	0
2a	Stor- middels	Ikke berørt Intet omfang (0)	0
2b	Stor- middels	Store deler av flyplassen blir tømmerlager Middels negativt omfang (--)	---/--

7 Tema naturmangfold

Det er ikke innhentet nye opplysninger om naturmangfold sammenlignet med konsekvensutredningen som Hattfjelldal kommune selv har utarbeidet, men det er utført en særskilt vurdering av naturtype kroksjø, fuglelivet og Elsvasselve.

Verdivurdering

Naturtyper og arts mangfold

Generelt består planområdet av en betongbelagt rullebane, industriareal og landbruksareal og samlet sett har disse arealene lave verdier for naturmangfold. Naturtypen «Vefsna ved Hattfjelldal sentrum» grenser til planområdet i sør og sørvest (Figur 9).

Naturtypen «Vefsna ved Hattfjelldal sentrum» ligger sør og vest for planområdet. Naturtypen blir i liten grad direkte berørt av planområdet. Naturtypen er kategorisert som naturtypen «Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti» som Viktig (B-verdi). Verdiene er knyttet både til selve utformingen av naturtypen, men også områdets funksjon som raste- og hvileplass under trekket. Det er vurdert at området har størst verdi på vårtrekket, og noe mindre på høsttrekket.

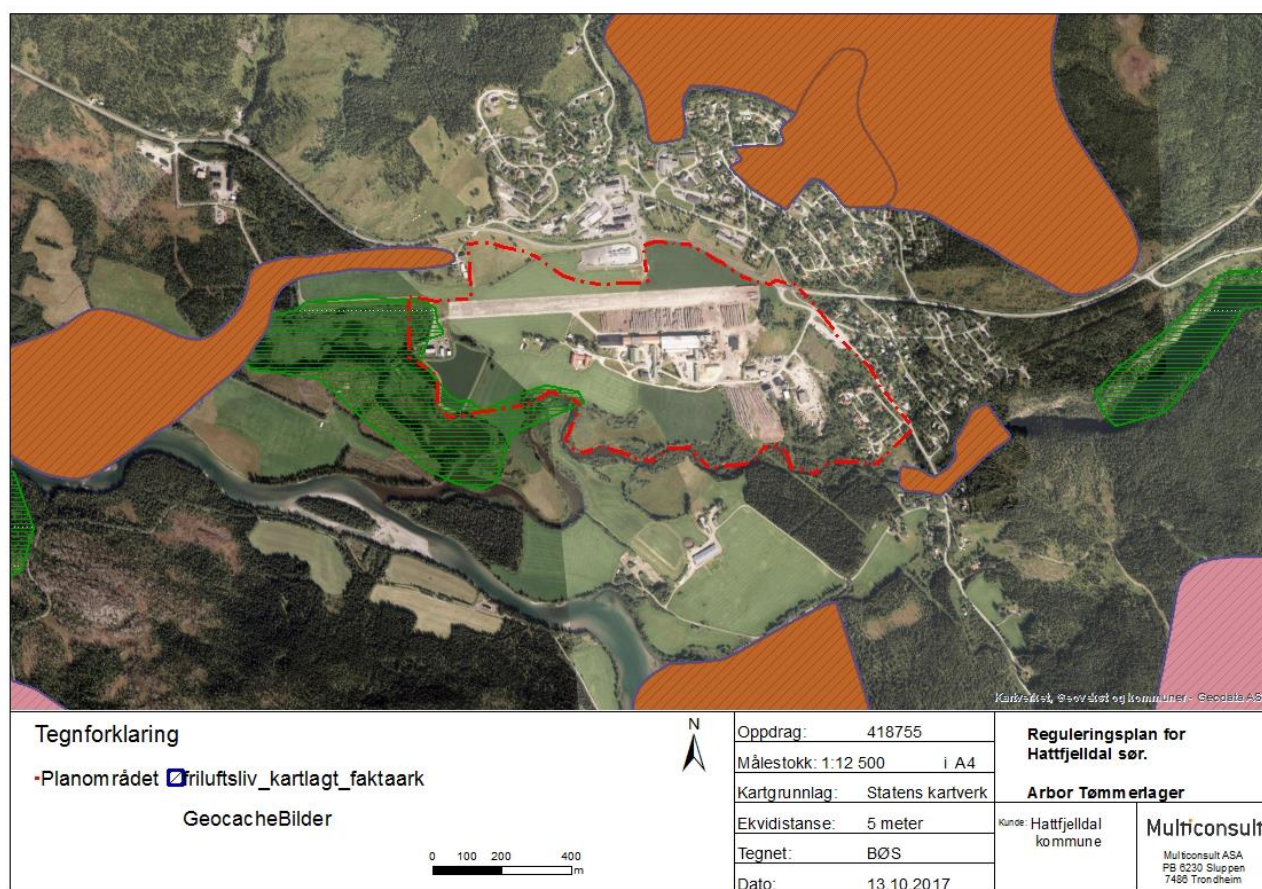
Det er ikke kjent truede arter innenfor planområdet (Artsdatabanken 2017).

Vannmiljø

Planområdet grenser til Elsvasselve som har store verdier knyttet til meandrerende elv og produktive kantsoner. Elsvasselve er ikke inkludert i vassdragsvernet knyttet til Vefsnavassdraget. Utredningen legger til grunn at det skal være en kantsone/buffersone på 60 meter fra elva, jamfør kommuneplanens arealdel.

Arbor-tippen har forurensede masser (Grunnforurensingsdatabasen til Miljødirektoratet 2017). Dagens arealbruk er vurdert til at ikke har noen negative konsekvenser for naturmangfoldet og vannmiljøet. Ved endret arealbruk eller opparbeiding av Arbor-tippen bør konsekvensene knyttet til vannmiljø vurderes på nytt. I forslaget til reguleringsplan som har vært på høring (2016) ble det foreslått en hensynssone med krav til undersøkelser ved terrenginngrep. Dette er lagt til grunn som forutsetning i utredningen. Vann-nett.no viser at Elsvasselve ikke er kategorisert innen systemet med vannforekomster.

Konklusjon: Selve planområdet har lave verdier knyttet til naturmangfold, mens randsonen i sør og vest har store verdier knyttet til naturmangfold. Samlet sett vurderes naturverdiene innen plan- og influensområdet til å være små til middels.

Figur 9. Kart som viser planområdet, naturtyper i grønn skravur og kartlagte friluftslivsområder i oransje. Kilde Naturbasen.

Omfangsvurdering

Ingen av alternativene vil ha en direkte negativ påvirkning på naturverdiene, men alternativ 2a og til dels 2b vil legge til rette for industriutvikling helt ned mot Elsvasselve og den kartlagte naturtypen «Vefsna ved Hattfjelldal sentrum». Dette kan bidra til økte negative effekter på naturverdiene og også økte forstyrrelser på fuglelivet. I denne utredningen er det forutsatt en buffersone på 60 meter mot vassdrag, jamfør kommuneplanens arealdel. Litt avhengig av utforming av industriområdene på sørsiden av dagens fabrikk er det aktuelt med etablering av industriområder noe nærmere Elsvasselve enn 60 meter for å oppnå en effektiv arealutnyttelse. Dette gjelder alternativ 2a.

Dyrka mark og en smal sone med kantvegetasjon vil fungere som buffersone mellom industriareal og Elsvasselve. Dette vil dempe eventuelle negative effekter fra industriområdet på Elsvasselve og naturtypen lenger vest.

Til tross for forutsetninger om hensynssoner og bestemmelser om miljøundersøkelser av Arbor-tippen før det utføres terrenginngrep vil det være en viss risiko for utslipp til vassdrag ved regulering av Arbor-tippen til industriformål. Omfanget vurderes som lite negativt. Arealet er også i dag avsatt til industriformål, slik at det er små forskjeller mellom de ulike alternativene og nullalternativet.

Det vurderes at nullalternativet og alternativ 1a, 1b og 2b har lite negativt omfang på naturmangfold, mens alternativ 2a har middels negativt omfang på naturmangfold.

Konsekvensvurdering

Alternativ	Verdi	Omfang	Konsekvens
0	Liten-middels	Intet omfang (-)	0
1a	Liten-middels	Lite negativt omfang (-)	-/0
1b	Liten-middels	Lite negativt omfang (-)	-/0
2a	Liten-middels	Middels negativt omfang (--)	--/-
2b	Liten-middels	Lite negativt omfang (-)	-/0

Generelt vurderes det at de ulike alternativene har små negative konsekvenser for naturmangfoldet. Det er da for alle alternativene lagt inn en buffersoner mot Elsvasselva på 60 meter som er i tråd med kommuneplanens arealdel. Det vurderes likevel at alternativ 2a kan få noe større negativ konsekvens på naturmangfold. Dette gjelder ikke minst om et nytt sagbruk vil plasseres sør for Arbor og ikke nord for Arbor mot flyplassen.

8 Tema friluftsliv og nærmiljø

Friluftsliv er også behandlet i konsekvensutredningen fra Hattfjelldal kommune og gitt middels negativ konsekvens. I den gjennomførte utredningen er friluftsliv innen planområdet gitt stor verdi som er begrunnet med «*at området brukes til rekreasjon og inneholder kartlagte friluftsområder*».

I denne utredningen trekker vi inn nærmiljø i større grad da håndbok V712 viser til at man skal vurdere både friluftsliv og nærmiljø. Som en del av nærmiljøet vurderer vi veg til bebyggelse med en husstand inne i industriområdet, nærliggende boligområder og sentrumsområder. Industriområdet ligger cirka 275 meter fra Hattfjelldal sentrum.

Hattfjelldal kommune har gjennomført en kommunal kartlegging av friluftslivsområder (Figur 9 **Error! Reference source not found.**).

Verdivurdering

I henhold til kategorisering i V712 kan planområdet vurderes som et friluftslivsområde. Området er noe brukt til rekreasjon. Planområdet består i det vesentlige av dyrka mark, flyplass og industriområder og er vurdert til å være lite egnet til friluftsliv og rekreasjon. Planområdet har få opplevelseskvaliteter.

Den tidligere gjennomførte konsekvensutredningen (Hattfjelldal kommune 2016 a) viser til at området og rullebanen brukes noe til rekreasjon. Hattfjelldal kommune (2016 a) viser til at planområdet inneholder kartlagte friluftsområder, men etter Multiconsult sin vurdering ligger disse kartlagte friluftsområdene i stor grad utenfor selve planområdet.

Kartlagt friluftslivsområde - Finnmobergan-Hattfjelldalsfossen

Finnmobergan-Hattfjelldalsfossen er vurdert som et svært viktig «*Nærturterreng*» i Hattfjelldal kommune sin kartlegging av friluftslivsområder. Friluftslivsområdet er en tursti gjennom

kulturlandskap og skogsterreng. Stien går fra Hattfjelldal sentrum og ned til Hattfjelldalsfossen. Området er vurdert som svært viktig med store opplevelseskvaliteter.

Planområdet er nærområde til flere boligområder. Arealene innen planområdet er industri, dyrka mark og rullebane. Disse arealene vurderes som lite egnet som nærturområde. Dette hindrer ikke at deler av arealene kan brukes til rekreasjon, men i h.h.t. metodikken i håndbok V 712 vurderes verdien som liten.

Planområdet har ingen offentlige møteplasser eller tilrettelagte uteområder.

Samlet sett har planområdet, etter Multiconsult sin vurdering, liten verdi som friluftslivområde.

Boligområdene som grenser inntil planområdet regnes som vanlige boligområder og i henhold til håndbok V 712 har de middels verdi.

Omfangsvurdering

Innen planområdet er det ingen tilrettelegging for friluftsliv. Selve planområdet har heller ingen store kvaliteter knyttet til opplevelse, utøvelse av friluftsliv eller nærområde. Det vurderes at tiltaket har intet omfang i forhold til friluftsliv, verken i forhold til opplevelse eller som en ny barriere for utøvelse av friluftsliv.

Planområdet grenser til boligområder i øst og sørøst og sentrumsområde i nord. Fra nordgrensen av planområdet og inn til Hattfjelldal sentrum er det cirka 275 meter. Multiconsult har ikke hatt tilgang til støyvurderinger eller støyutredninger av industriområdet i forhold til nærmiljøet. Støy fra industriområdet var et tema i konsekvensutredningen som er gjennomført av Hattfjelldal kommune, men temaet var ikke konkret problematisert. I utredningen fra kommunen var det heller ikke gjort støyberegninger av dagens industri og en eventuell påvirkning på nærliggende boligområder. I forslaget til reguleringsplan som ble fremmet for politisk behandling legges det til grunn gjennom planbestemmelser at støy ikke skal overstige fastlagte støygrenser. Kunnskapsgrunnlaget er for dårlig til å gjøre en konkret vurdering av omfang av støy i forhold til nærmiljøet. Det er uansett dagens situasjon som er nullalternativet og det er kun ved etablering av ny industri at dette kan få negative konsekvenser for nærmiljøet.

Når det gjelder transport vil eventuelle framtidige etableringer avgjøre omfanget av dette. For nullalternativet og alternativ 1 vurderes det at omfanget vil være intet. Det er ikke gjort konkrete vurderinger av trafikkøkning inn og ut av området om det etableres et nytt sagbruk. For alternativ 2 som forutsetter ny virksomhet, vurderes det at relevant ny virksomhet kan øke trafikken inn og ut av industriområdet. Omfanget av dette vurderes som middels stort negativt for nærmiljøet.

En svakhet ved arbeidet med reguleringsplanen er at det ikke er gjennomført støyutredninger som vurderer etablering av et nytt sagbruk på Arbor-tomta. En støyutredning ville gitt bedre svar på hvilken del av planområdet som er best egnet til bygging av et nytt sagbruk.

Konsekvensvurdering

Friluftsliv og nærmiljø er for så vidt to ulike tema som vurderes sammen. Det er Multiconsult sin vurdering at de foreslåtte tiltakene ikke vil ha negative konsekvenser for friluftsliv sammenlignet med nullalternativet. Det kartlagte friluftslivområdet fra Hattfjelldal sentrum og ned til Hattfjelldalsfossen

vil i svært liten grad bli påvirket av tiltaket. Selve planområdet består av flyplass, industriområde og dyrka mark og er på ingen måter egnet til friluftsliv og rekreasjon og følgelig gir ikke dette heller noen negative konsekvenser sammenlignet med nullalternativet.

Industriområdet ligger nært flere boligområder og Hattfjelldal sentrum. Konsekvensutredningen skal vurdere endringer fra dagens situasjon (nullalternativet). I alternativ 1 legges det i liten grad opp til signifikante endringer slik at omfanget på nærmiljø vurderes å være ubetydelig. Når det gjelder alternativ 2 legger det opp til utbygging av ny trebasert industri. Dette kan påvirke nærmiljøet både gjennom økt støy og økt trafikk til og fra industriområdet.

Uten at man har konkrete data knyttet til trafikk og støy legges det til grunn et middels negativt omfang som gir små til middels negative konsekvenser for nærmiljøet.

Alternativ	Verdi	Omfang	Konsekvens
0	Middels-liten	Intet omfang (0)	0
1a	Middels-liten	Intet omfang (0)	0
1b	Middels-liten	Intet omfang (0)	0
2a	Middels-liten	Middels-lite negativt omfang (--/-)	-/--
2b	Middels-liten	Middels-lite negativt omfang (--/-)	-/--

9 Folkehelse

9.1 Barn og unges interesser

Nullalternativet gir ingen konkrete negative konsekvenser for barn og unges interesser.

Alternativ 1 er på mange måter en endring innen rammen av dagens arealdisponering og konsekvensene vurderes generelt som ubetydelige eller små negative.

Alternativ 2 innebærer at det legges til rette for ny industri innen planområdet. Dette kan ha negative konsekvenser for miljø og samfunn. Også for barn- og unges interesser. Først og fremst gjennom økt trafikk og potensielt økt støybelastning.

Det er vanskelig å mene at folkehelse blir påvirket av eventuelle endringer i arealbruken.

9.2 Støy

En svakhet ved arbeidet med reguleringsplanen er at det ikke er gjennomført støyutredninger som vurderer etablering av et nytt sagbruk på Arbor-tomta. En støyutredning ville gitt bedre svar på hvilken del av planområdet som er best egnet til bygging av et nytt sagbruk.

Bakgrunnsdokumenter fra Arbor AS og Hattfjelldal kommune viser til at det kan være aktuelt med minimum to alternative lokaliseringer av et nytt sagbruk. Sagbruket kan enten plasseres på nord- eller sørsiden av dagens sponplatefabrikk. En støyutredning ville vist hvordan ulike alternative plasseringer kunne ha hatt konsekvenser for omkringliggende bebyggelse.

Grenseverdier gitt i tabell 3 i Klima- og miljødepartementets retningslinje T-1442/2016 bør gjøres gjeldende for planen. Det kan vurderes å gjøre unntak for uteområder som vender mot industriområdet. Imidlertid må alle boenheter ha uteareal på stilleside.

Følgende støykrav stilles i tabell 3 i T-1442/2016:

Støykilde	Støynivå på uteoppholdsareal og utenfor vindu til rom med støyfølsomt bruksformål	Støynivå utenfor soverom, natt kl. 2300 – 0700	Støynivå på uteoppholdsareal og utenfor rom med støyfølsomt bruksformål – lørdager	Støynivå på uteoppholdsareal og utenfor rom med støyfølsomt bruksformål – søn-/helligdager
Industri med helkontinuerlig drift	Uten impulslyd $L_{den} 55$ dB Med impulslyd $L_{den} 50$ dB	$L_{night} 45$ dB $L_{AFmax} 60$ dB		
Øvrig industri	Uten impulslyd $L_{den} 55$ dB og $L_{evening} 50$ dB Med impulslyd $L_{den} 50$ dB og $L_{evening} 45$ dB	$L_{night} 45$ dB $L_{AFmax} 60$ dB	Uten impulslyd $L_{night} 50$ dB Med impulslyd $L_{night} 45$ dB	Uten impulslyd $L_{night} 45$ dB Med impulslyd $L_{night} 50$ dB

10 Avbøtende og kompenserende tiltak

Avbøtende tiltak er et innarbeidet begrep i dagens arealplanlegging. Avbøtende tiltak betyr tilpasning av en reguleringsplan og/eller et utbyggingsprosjekt for å ta vare på kjente verdier. Dette innebærer tilpasning av tiltak gjennom planleggingsprosessen for å håndtere uønskede virkninger av tiltaket (Rambøll 2013). Avbøtende tiltak kan være relevante for et stort mangfold av tema og viktige samfunnsverdier.

Kompensasjon skiller seg fra avbøtende tiltak ved at tapte verdier blir kompensert for på en eller annen måte gjerne/ofte på et annet geografisk sted enn der selve tiltaket gjennomføres (Persson 2011 i Rambøll 2013). Kompensasjon godtgjør for et tap, noe som ikke innebærer skadeforebyggende eller avbøtende tiltak. Et eksempel kan være valg av broløsning over et våtmarksområde for å hindre forstyrrelser av vannregimet, eller bygging av ei bro for å hindre inngrep i verdifulle jordbruksområder (Rambøll 2013). Kompensasjon kan også innebære etablering av en ny amfibiedam på en annen lokalitet som følge av tap av en naturlig og eksisterende amfibiedam.

Når det gjelder avbøtende tiltak vet man i stor grad hvilke verdier man har og kan ofte legge til grunn at ved avbøtende tiltak vil disse verdiene bli bevart som i dag og man kan også gjennomføre skjøtselstiltak for å bedre tilstanden. Ved kompenserende tiltak skal man etablere eller restaurere dyrka mark eller en naturtype et annet sted hvor de naturgitte forutsetningene ikke nødvendigvis er de samme. Resultatet av gjennomføring av kompenserende tiltak vil følgelig alltid være mer usikkert enn ved gjennomføring av avbøtende tiltak. Dette innebærer at det kan være relevant at man ved gjennomføring av kompenserende tiltak bør «kompensere» for mer areal enn det som forbrukes ved gjennomføring av tiltaket (Rambøll 2013; Multiconsult 2013).

I prinsippet vil alle de foreslåtte avbøtende og kompenserende tiltakene handle om landbruk, selv om de også har innvirkning både på industri og rullebanen både som kulturminne og som flyplass.

Avbøtende tiltak

Det kan foreslås flere avbøtende tiltak for jordbruk. Det mest innlysende er at man tar i bruk rullebanen til industriområde/tømmerlager. Dette vil redusere omdisponering av dyrka mark. Det kan også vurderes å flytte de tre andre industribedriftene til andre arealer. Dette medfører at eksisterende tilgjengelig areal kan benyttes til tømmerlager. Dette vil bidra til å redusere omdisponering av fulldyrka mark. Flytting av de tre andre industribedriftene vil frigjøre cirka 35 dekar og vil i praksis medføre at det vil være et lite behov for omdisponering av dyrka mark til industriformål.

Kommunen kan gjennom formål og bestemmelser i reguleringsplanen pålegge Arbor å lagre tømmer i 6 meters høyde framfor 4 til 5 meters høyde som i dag. Dette vil også redusere behovet for å bruke dyrka mark til industriformål/tømmerlager. Dette er et noe diffust og vanskelig regnestykke med stor usikkerhet, og det er derfor ikke gitt et konkret areal for dette. Gitt alternativ 1 er det grunn til å tro at det da ikke vil være behov for å omdisponere dyrka mark til industriformål, men gitt alternativ 2 vil det nok uansett være behov for å omdisponere betydelige arealer med fulldyrka mark til annet formål.

Lagring av tømmer på rullebanen, jamfør alternativ 2b, kan sees på som et avbøtende tiltak for jordbruk. Omfanget av rullebane som disponeres til industriformål vil være direkte besparende for hvor mye fulldyrka mark som må omdisponeres i reguleringsplanen.

Kompenserende tiltak:

Nydyrking er et aktuelt kompenserende tiltak ved tap av dyrka mark til utbyggingsformål. Ved nydyrking bør forholdet i areal mellom dyrka marka som går tapt og nydyrket areal være 1:2 (Vagstad et.al. 2013). På generelt grunnlag er det en betydelig arealreserve som kan nyttes til nydyrking. Aktuelt areal for nydyrking bør vurderes og kan stilles som krav til etableringen. Fordelen med tradisjonell nydyrking er at prosessen kan foregå uavhengig av plan- og byggeprosessen.

Ulempen med nydyrking er at det arealet som skal nydyrkes må være tilgjengelig enten for den grunneier som blir berørt av tiltaket eller av den gårdbruker som driver den aktuelle jorda. Det kan være krevende, men å etablere nydyrket dyrka mark helt andre steder i kommunen er i utgangspunktet ikke å anbefale. Multiconsult gjør oppmerksom på at Landbruks- og matdepartementet nettopp har gjennomført en høring om endring i lov og forskrift som vil innebære et forbud mot nydyrking av myr med utgangspunkt i klimahensyn.

11 Oppsummering og konklusjon

Konsekvensutredningen viser at bevaring av hele rullebanen vil ha størst negative konsekvenser for landbruket. Selv uten at man planlegger for ny virksomhet kan drift ved Arbor innenfor dagens rammer og med gitte forutsetninger kreve behov for omdisponering av mer dyrka mark til industriformål. Skal man lage en reguleringsplan som legger til rette for en etablering av ny trebasert industrivirksomhet, vil det være nødvendig å omdisponere betydelige arealer med fulldyrka mark.

Utredningen viser at en ny reguleringsplan som legger til rette for eksisterende industrivirksomhet og framtidig ekspansjon, ikke har negative konsekvenser for rullebanen som kulturminne. Det er kun om man ønsker å redusere omdisponering av dyrka mark ved å ta i bruk rullebanen til industriformål at reguleringsplanen vil gi negative konsekvenser for rullebanen som kulturminne.

Utredningen viser at de ulike tiltakene i liten grad har negative konsekvenser for naturmangfold og friluftsliv/nærmiljø. Etablering av ny trebasert virksomhet vil trolig gi økt varetransport inn og ut av industriområdet noe som i perioder vil være negativt for nærmiljøet. Det er ikke gjennomført støyberegninger knyttet til etablering av ny industrivirksomhet og dette er en usikkerhetsfaktor knyttet til konsekvenser for nærmiljø og folkehelse.

I tabellen nedenfor er konsekvenser av de ikke-prissatte tema oppsummert. I totalvurderingen er det lagt mest vekt på negative konsekvenser for landbruk.

Alternativ/ Tema	Alt. 0	Alt. 1a	Alt. 1b	Alt. 2a	Alt. 2b
Naturmangfold	(0)	-/0	-/0	-- / -	-/0
Landbruk	(0)	---/--	--	----	---
Kulturminner	(0)	0	0	0	---/--
Friluftsliv og nærmiljø	(0)	0	0	-/--	-
TOTALT	(0)	--	--/-	----	---
Prioritert rekkefølge	1	3	2	5	4

Konsekvenser for samfunn og industri

Per i dag lagrer Arbor noe tømmer i vestenden av rullebanen. Videre utnyttes industriområdet mellom fabrikk og rullebanen til tømmerlagring. I forbindelse med tømmerlagring benytter også Arbor seg av rullebanen til kjøring og lossing av tømmer. Hattfjelldal kommune er grunneier og har driftstillatelse til drift av rullebanen. Hattfjelldal kommune er av den oppfatning at dagens lagring av tømmer er i tråd med driftstillatelsen (Ragnhild Haugen, Hattfjelldal kommune, pers.medd.). Det er noe usikkerhet knyttet til kjøring og lossing på selve betongdekket, men dette er et forhold som må avklares mellom kommunen og Arbor. Konsekvensutredningen er gjennomført med den forutsetning at rullebanen skal vernes, dvs. kunne utnyttes til flybruk. I utredningen legges det til grunn at dette innebærer at rullebanen/betongdekket ikke skal benyttes til tømmerlagring.

De viktigste alternativene har derfor ingen negative konsekvenser for rullebanen som flyplass. Som et alternativ 2b er det lagt inn at rullebanen kan utnyttes til industriformål over samme lengde som industriområdet. Dette medfører at over halve rullebanen vil utnyttes til tømmerlagring og dette vil ha en stor negativ konsekvens for rullebanen som flyplass og store til middels negative konsekvenser for flyplassen som kulturminne. Rullebanen er et gunstig areal for tømmerlagring noe som vil være positivt for industrien. Alternativ 2b vil også redusere de negative konsekvensene for landbruk.

En klar konsekvens av dette og gitt forutsetningene for alternativ 1 og 2 i konsekvensutredningen er at det må tilrettelegges betydelige areal for tømmerlagring. Noe areal er allerede regulert til industriformål og kan tas i bruk til tømmerlagring, men noe nytt areal må også reguleres.

Det vil være kostnader knyttet til etablering av nye areal til tømmerlagring, både i form av å etablere flate arealer men også kostnader knyttet til etablering av betongdekke eller lignende på

lagringsarealene. Utredningen har ikke utredet kostnader og konsekvenser av dette. Hattfjelldal kommune har forutsatt at kommunen skal vurdere kostnader selv. Kostnader knyttet til nye lagringsareal vil også ha betydning både for driften og investeringsstrategier for Arbor AS.

Konklusjon

Gitt den forutsetning at rullebanen ikke skal utnyttes til industriformål og at reguleringsplanen skal legge til rette for utvikling av ny trebasert industri (alternativ 2) vil utvikling av planområdet som industriområde få store negative konsekvenser for jordbruk. Avhengig av hvilket alternativ man velger å gå videre med vil reguleringsplanen få fra middels til svært store negative konsekvenser for jordbruk. Til dels betydelige arealer med fulldyrka mark kan potensielt bli nedbygd, og det kan også bli noe vanskeligere driftsvilkår for landbruket.

Om reguleringsplanen ikke legger til rette for ny industri, men kun videreutvikling og ivaretagelse av Arbor sine behov, vil ikke reguleringsplanen få store negative konsekvenser for noen av de vurderte temaene. Konsekvensene er da vurdert til å være middels negative knyttet til landbruk.

Om reguleringsplanen ikke legger til rette for nye arealer til industri, både for tømmerlagring og ny trebasert industrivirksomhet, kan dette gi negative konsekvenser for driften av Arbor AS. En reguleringsplan som ikke legger til rette for nye arealer til trebasert industri vil være negativt for mulighetene til å etablere ny industri.

Reguleringsplanen må ha klare føringer for hva som er hensikten med planen og hvilke formål og aktiviteter som skal prioriteres. Landbruksformål kan flyttes og etableres andre steder i kommunen gjennom nydyrking av areal. Det bør da legges en faktor på 1:2 til grunn slik at man etablerer dobbelt så mye nytt landbruksareal som det man omdisponerer. En utfordring med dette er at nytt landbruksareal kan etableres innenfor kommunen, men det bør også ha en hensiktsmessig beliggenhet til grunneiere og dagens brukere av den aktuelle dyrka marka.

Det kan også være relevant å pålegge Arbor AS nye driftsteknikker ved at bedriften ikke får tilstrekkelig areal for tømmerlagring gitt dagens driftsform. Arbor kan blant annet lagre tømmer i høyere ranker. Dette innebærer økte kostnader blant annet gjennom innkjøp av mer maskinelt utstyr og drift og vedlikehold.

Ulike avbøtende tiltak og kompenserende tiltak er redegjort for i kapittel 10.

Samlet sett synes det urealistisk at det skal være nok areal til fortsatt full drift av Hattfjelldal flyplass, videreutvikling av industriområdet med ny trebasert industri og bevaring av dagens areal for landbruksproduksjon.

12 Kilder

Artsdatabanken. 2017. Artskart.

Hattfjelldal kommune 1992. Reguleringsplan for

Hattfjelldal kommune. 2002. Hattfjelldal kommuneplan – delplan for Hattfjelldal sentrum.

Hattfjelldal kommune. 2013. Planprogram for Områderegulering for Hattfjelldal sør.

Hattfjelldal kommune. 2016a. Konsekvensutredning for Områderegulering for Hattfjelldal sør.

Hattfjelldal kommune. 2016b. Planbeskrivelse for Områderegulering for Hattfjelldal sør.

Hattfjelldal kommune. 2016c. Planbestemmelser for Områderegulering for Hattfjelldal sør.

Hattfjelldal kommune 2016d. Høringsuttalelser i forbindelse med høring av Områderegulering for Hattfjelldal sør.

Miljødirektoratet. 2017. Naturbase.

Multiconsult. 2013. Kompensasjon av jordbruks- og naturområder: Litteraturstudie med anbefalinger og vurderinger av kostnader. Utredning: Multiconsult, Norsk institutt for skog og landskap, Naturrestaurering. 2013.

NVE 2006. Flomsonekart. Delprosjekt Hattfjelldal. Rapport nr. 10/2006. 25 sider + vedlegg.

Rambøll. 2013 a. Kategorisering og vurdering av mulig omfang av kompensasjon for natur- og jordbruksområder i samferdselsprosjekter. Utredning, Rambøll Utredning. 2013.

Statens vegvesen. 2014. Konsekvensanalyser. Håndbok V712.

Vagstad, N. m.fl. 2013. Økt norsk kornproduksjon. Utfordringer og tiltak. Rapport fra ekspertgruppe. 39 s.